

Dieren in de winter

Groep 3

universeel thema:

Patronen

Generalisaties:

- patronen hebben delen die herhaald worden
- patronen zorgen voor voorspelbaarheid
- patronen hebben een vaste volgorde

Denkstof

Gebruiksvoorwaarden

EIGEN GEBRUIK

Alle materialen zijn alleen voor eigen gebruik.

NIET COMMERCIEEL

De materialen mogen worden ingezet in eigen lespraktijk, ook bij eigen trainingen, maar altijd onder naamsvermelding en bestanden mogen niet aan deelnemers worden gegeven of verkocht.

GEEN AFGELEIDE WERKEN

De materialen mogen alleen in ongewijzigde vorm worden gebruikt.

TOEGANKELIJKHEID

Het is niet toegestaan (delen van) de materialen online te zetten.

Dit houdt ook in:

- de projecten of materialen niet verwerken in Yurls, wikiwijs of andere lessencreatie websites
- de materialen niet delen achter een wachtwoord
- de materialen niet uploaden naar een fileshare website (ook niet als dit niet openbaar is)
- de materialen niet opnemen in een intranet of ander content management systeem.

“Door aanschaf en gebruik van dit materiaal ga je akkoord met deze gebruiksvoorwaarden. Alle materialen zijn beschermd door auteursrecht en mogen uitsluitend volgens deze voorwaarden worden gebruikt.”

Week 1. Dieren in de Winter: Introductie

Doel van de activiteit

De kinderen maken op een speelse manier kennis met dieren die leven in koude gebieden. Ze leren dat deze dieren goed zijn aangepast aan sneeuw, ijs en kou, en ontdekken samen dat ze allemaal thuis horen in het poolgebied. Dit vormt de opstart van het project over hoe dieren omgaan met winter.

Benodigdheden

- Bingo-kaarten (met óf de foto's óf de tekeningen van de pooldieren, 9 van de 12 op een kaart)
- Afbeeldingskaartjes van alle 12 dieren (voor op de 'afbeeldingen-tafel')
- Eventueel kleine fiches of fichestickers

Verloop van de activiteit

1. Uitleg van het spel

- De klas wordt verdeeld in groepjes van vier kinderen. Elk groepje krijgt één bingokaart.
- Op de bingokaart staan 9 dieren uit het poolgebied (foto's of tekeningen, naar keuze).
- In het midden van de kring ligt de afbeeldingen-tafel met omgedraaide kaartjes van alle 12 dieren.

2. Spelverloop

- Eén kind per groepje draait om de beurt een kaartje om en laat het aan de hele klas zien.
- Elk groepje kijkt of dat dier op hun bingokaart staat. Zo ja: dan leggen ze er een fiche op.
- Het eerste groepje dat drie op een rij heeft (horizontaal, verticaal of diagonaal), roept "BINGO!"

3. Klassikaal gesprek

Na het spel begint een kringgesprek over de dieren:

- Wat viel jullie op aan deze dieren?
- Waar leven deze dieren denk je?
- Wat zie je aan hun vacht, kleur, lijf?

Week 1. Dieren in de Winter: Introductie

4. Gezamenlijke conclusie (door de leraar verwoord)

Deze dieren leven allemaal in koude gebieden met sneeuw, ijs en bevroren grond. Dat noemen we de **poolgebieden**. Daar is het bijna altijd koud. De dieren zijn daar goed op aangepast: ze hebben een dikke vacht, een vetlaag of witte kleur om niet op te vallen in de sneeuw.

5. Overgang naar het nieuwe thema

De leraar maakt het bruggetje naar het nieuwe onderwerp:

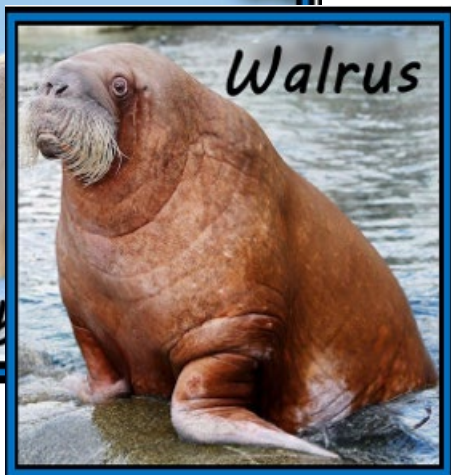
Maar... niet alle dieren wonen altijd in zo'n koud gebied. Er zijn ook dieren die in een gebied wonen waar het eerst warm is en dan winter wordt.

Hoe overleven die dieren de koude winters?

Dat is de vraag waar we de komende weken over gaan leren, onderzoeken, en over gaan tekenen, spelen en praten.

Dierentafel kaarten - Dieren in de Winter

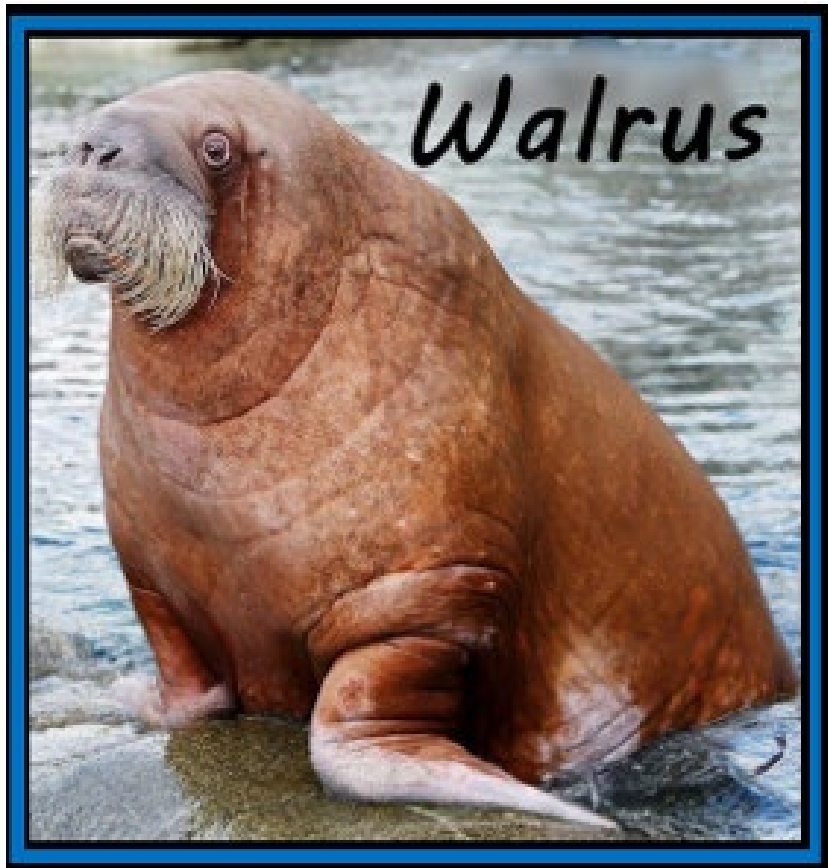

Zadelröb

Rendier

BINGOKAART - Dieren in de Winter

Sneeuwschoenhaas

Zadelrob

Sneeuwuil

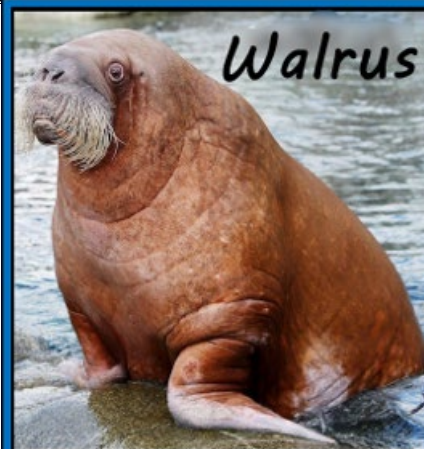
IJsbeer

Dall-schaap

Poolvos

Walrus

Pinguïn

Rendier

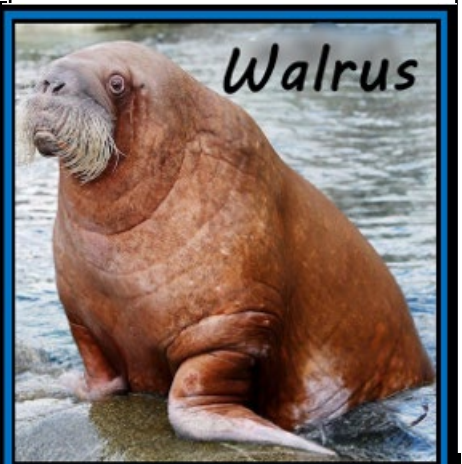
BINGOKAART - Dieren in de Winter

BINGOKAART - Dieren in de Winter

BINGOKAART - Dieren in de Winter

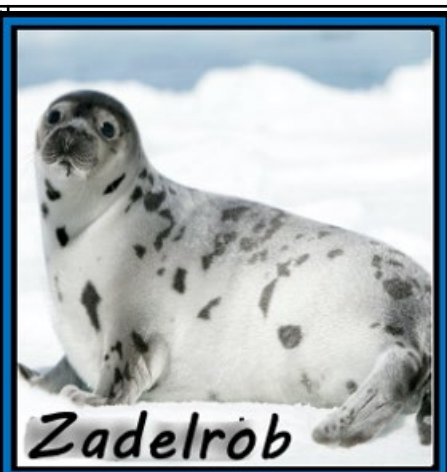
BINGOKAART - Dieren in de Winter

Poolvos

Pinguïn

Zadelröb

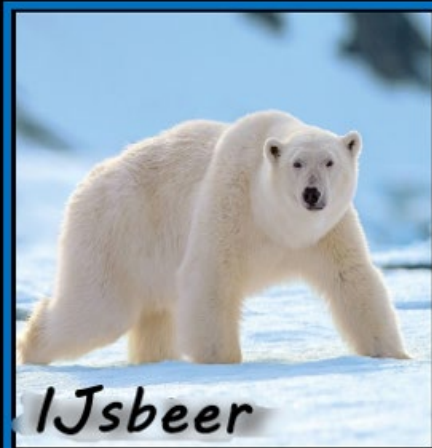
Walrus

Dall-schaap

Papegaaiduiker

IJsbeer

Sneeuwuil

Rendier

BINGOKAART - Dieren in de Winter

Orka

Beloega

Sneeuwschoenhaas

Walrus

Dall-schaap

Papegaaiduiker

Rendier

Sneeuwuil

IJsbeer

BINGOKAART - Dieren in de Winter

Poolvos

Orka

IJsbeer

Walrus

Rendier

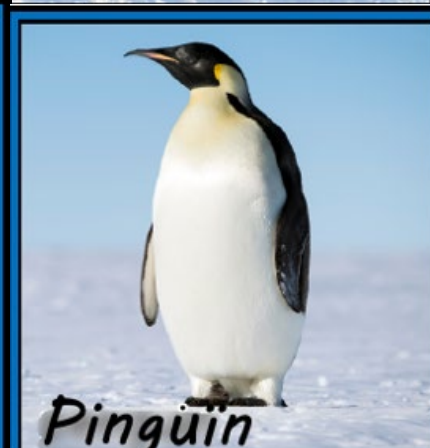
Papegaaiduiker

Sneeuwuil

Zadelröb

Pinguïn

Denksleutel Categoriseren

Doelen:

- Leerlingen herkennen en benoemen patronen in gedrag van dieren tijdens de winter
- Leerlingen categoriseren informatie op basis van kenmerken en overeenkomsten
- Leerlingen werken samen en gebruiken hun observatievermogen om keuzes te onderbouwen
- Leerlingen leren dat dieren verschillende strategieën gebruiken om te overleven, wat bijdraagt aan hun natuurkennis en wereldoriëntatie

Vaardigheden:

- Categoriseren en analyseren
- Kritisch en vergelijkend denken
- Samenwerken in groep
- Mondeling communiceren
- Observeren en redeneren

Benodigdheden:

- Prentenboek "Hoe overleef je de winter?"
- 18 zwart-wit geprinte dierenkaartjes (zonder zichtbare kleurenrand)
- Drie soorten gekleurd A3-papier voor posters: bijv. groen voor team 1, oranje voor team 2, paars voor team 3
- Lijmstift of klittenband
- Ruimte in het klaslokaal om posters per team op verschillende plekken op te hangen

Reflectie:

- Laat de leerlingen na afloop nadenken over: "Welk dier verraste je het meest en waarom?"
- Vraag: "Wat is het patroon dat je ziet in hoe dieren omgaan met de kou?"
- Stimuleer onderlinge discussie: "Wat hadden de dieren binnen één categorie met elkaar gemeen?"

Evaluatie:

- Observeer hoe goed de groepjes kunnen redeneren over hun keuzes
- Evalueer het aantal correct geplaatste kaartjes
- Gebruik gerichte vragen tijdens de nabespreking om inzicht in hun begrip te krijgen

Criteria voor Succes

- Leerlingen kunnen minstens twee dieren per categorie benoemen met uitleg over waarom het dier in die groep hoort
- Leerlingen kunnen de juiste kaartjes koppelen aan de juiste categorie (minstens 15 van de 18 correct)
- Leerlingen kunnen samenwerken en onderling afstemmen tijdens de opdracht
- Leerlingen tonen begrip van het patroon in dierengedrag tijdens de winter

Beoordeling:

Formatieve beoordeling op basis van samenwerking, redenering en juiste categorisering
Geef feedback per team over het redeneren achter de keuzes
Eventueel aanvullen met korte individuele reflectie (tekening of zinnetje over een winterdier)

Denksleutel Categoriseren

Lesbeschrijving:

Inleiding

Lees klassikaal het informatieboekje voor over dieren in de winter. Laat de kinderen luisteren naar de drie manieren waarop dieren de winter overleven: winterslaap, trek en aanpassing. Bespreek kort na elk deel een paar voorbeelden. Laat de kinderen eventueel al meedenken: "Wat denk je dat dit dier doet in de winter?"

Hoofdactiviteit

Verdeel de klas in groepjes van vier. Leg uit dat elk team 18 dierenkaartjes krijgt, maar dat het niet zichtbaar is welke kaartjes bij welke categorie horen. Vertel dat ze samen moeten nadenken welk dier bij welke categorie hoort. Leg ook uit dat elk team drie posterbladen krijgt: een voor winterslaap, een voor trek en een voor aanpassen. Deze liggen op verschillende gekleurde A3-bladen verspreid door de klas, zodat jij makkelijk kunt controleren. De leerlingen moeten de kaartjes één voor één kiezen, bespreken en zo snel én zorgvuldig mogelijk op de juiste poster leggen. Moedig overleg aan: "Waarom denk je dat deze vos in winterslaap gaat?" Loop rond en luister mee. Corrigeer niet direct, tenzij er totaal misverstanden zijn.

Afsluiting

Als alle teams klaar zijn, loop je klassikaal langs de posters. Vraag bij elke categorie enkele teams waarom zij bepaalde dieren daar hebben geplaatst. Gebruik gerichte vragen om het patroon te laten benoemen. Geef feedback en bespreek welke dieren eventueel verplaatst moeten worden. Laat de leerlingen tot slot tekenen of in één zin beschrijven welk dier ze het interessantst vonden en waarom. Verzamel deze als afsluitende reflectie.

Winterslaap

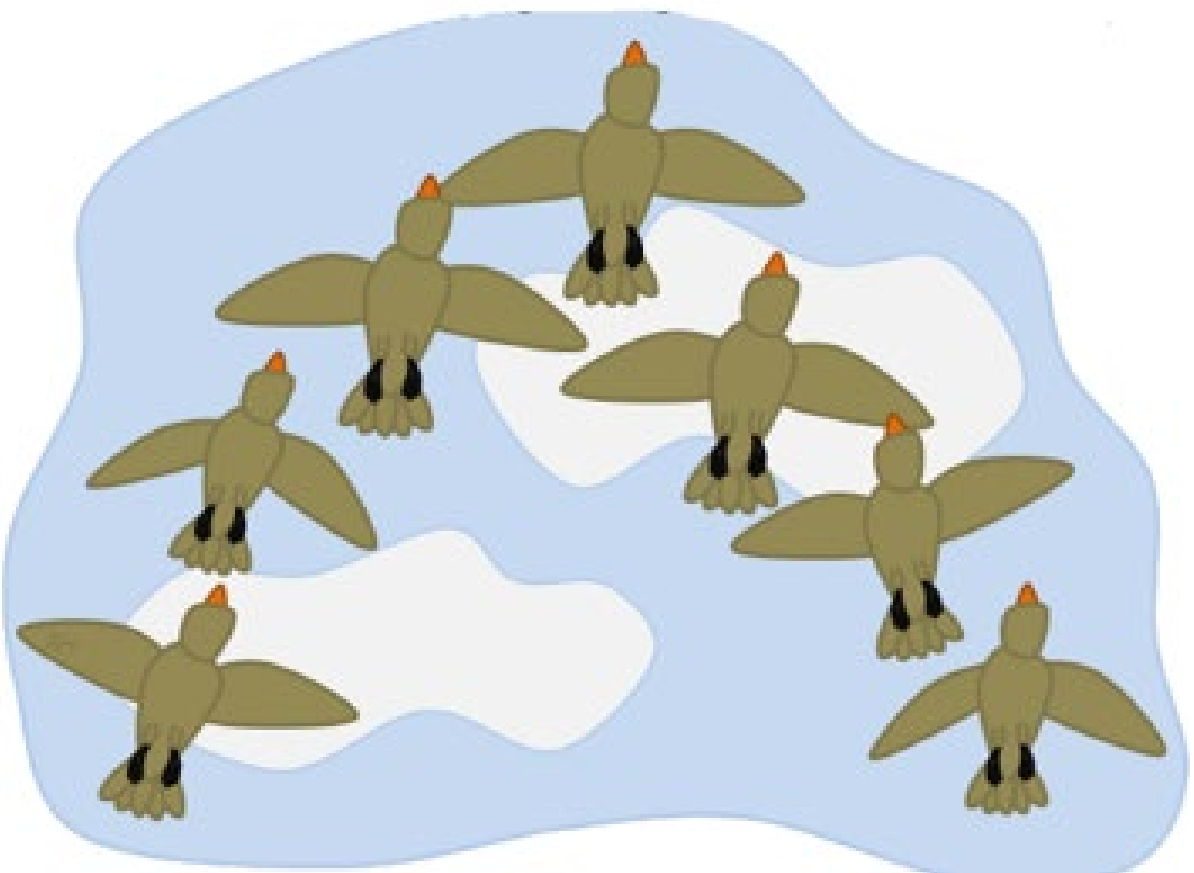
Sommige dieren houden een winterslaap om de winter te overleven.

Dat betekent dat ze in een soort slaaptoestand gaan.

TREK

Sommige dieren trekken weg of reizen van koud naar warm weer.

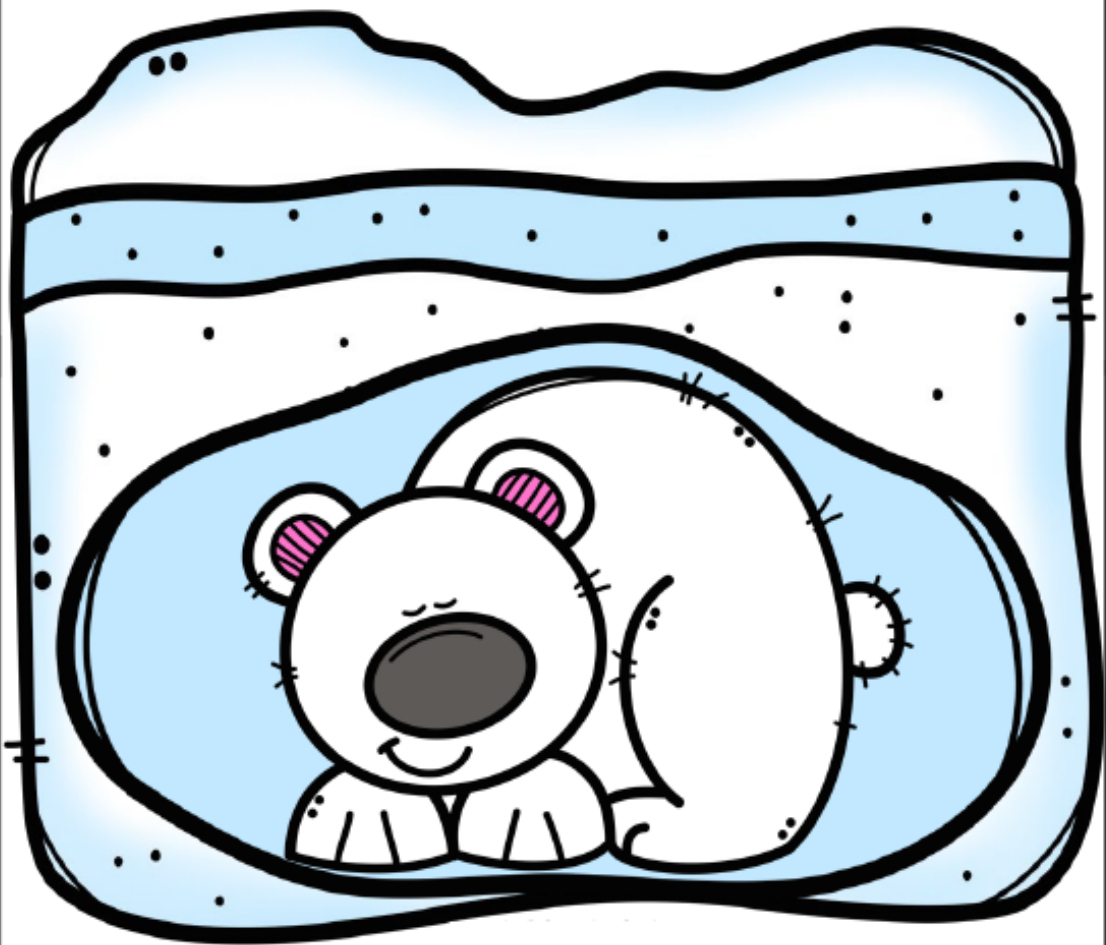

AANPASSING

Sommige dieren blijven actief in de winter en passen zich aan het koude weer aan.

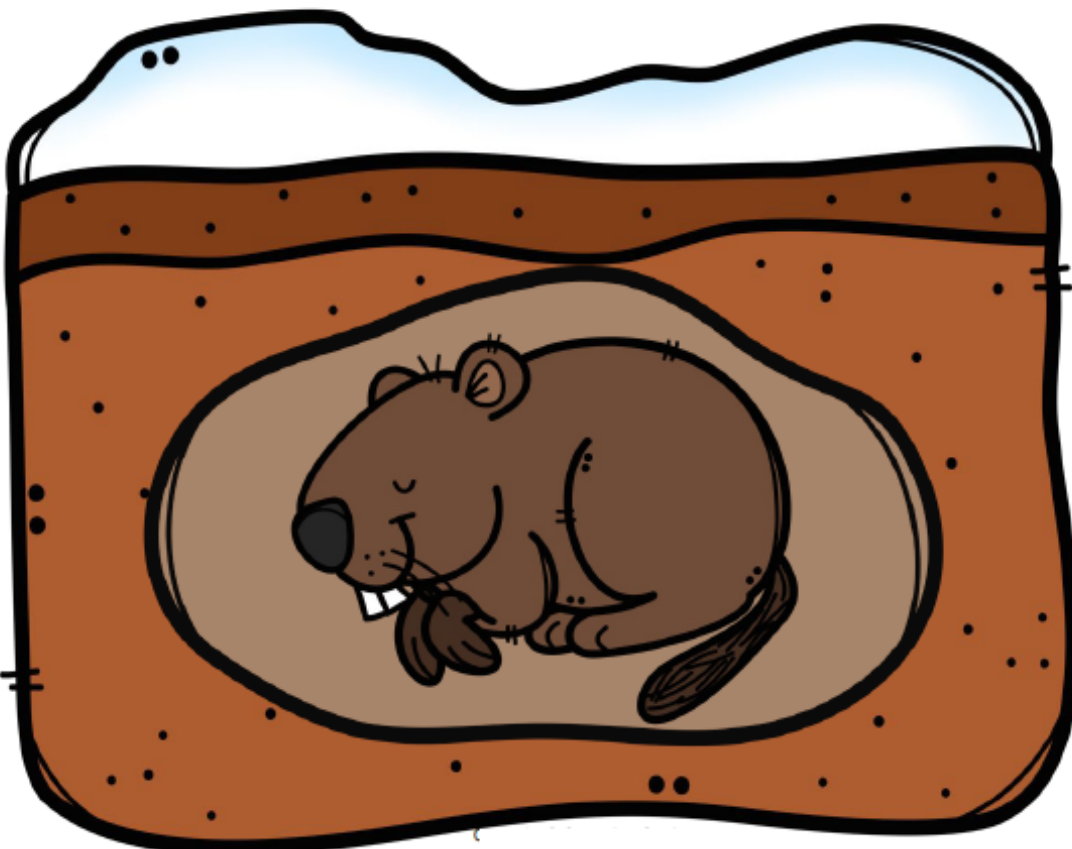
DIEREN IN DE WINTER

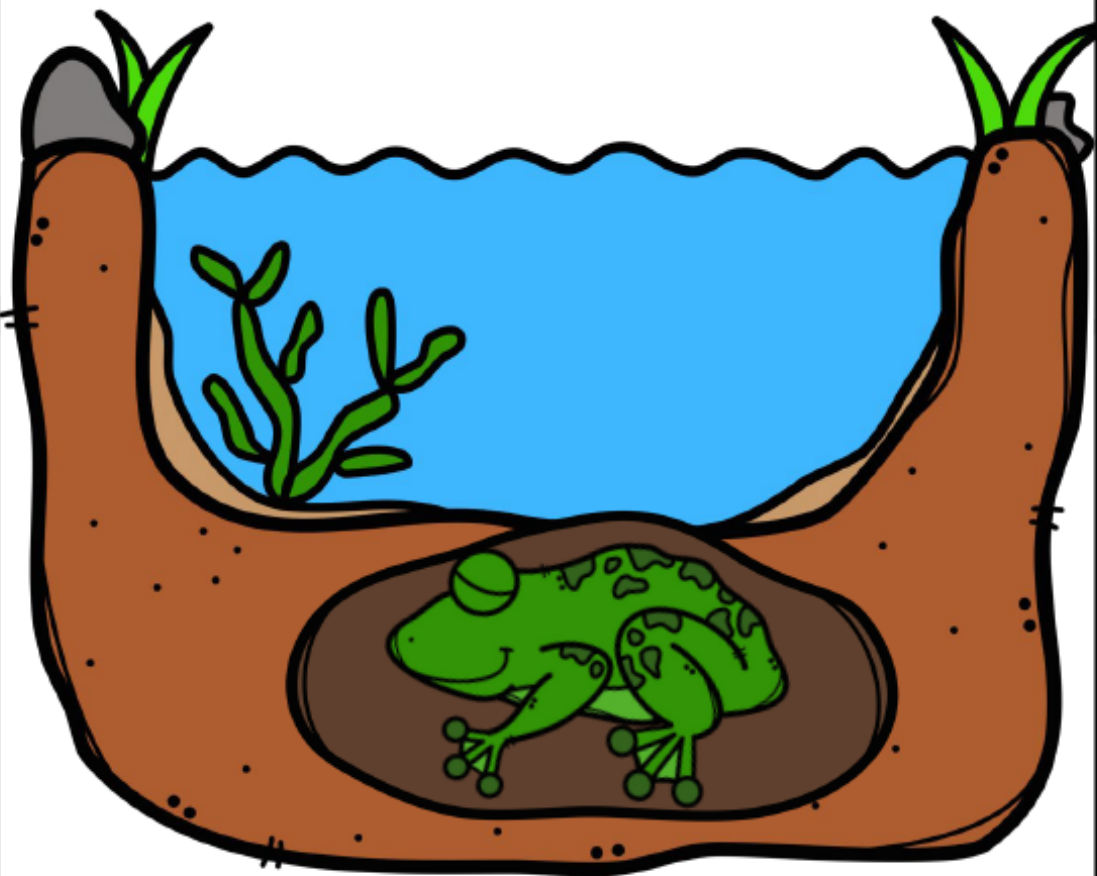
Als het buiten koud wordt,
gaan mensen naar binnen in hun
warme huizen of doen jassen
aan. Wat doen dieren in de
winter?

Er zijn dieren die in een hele diepe slaap gaan. Dat heet winterslaap. Ze leven dan van hun lichaamsvet en eten weinig of helemaal niet.

Sommige dieren die een winterslaap houden zijn: beren, schildpadden, grondeekhoorns, egels, bosmarmotten en kikkers.

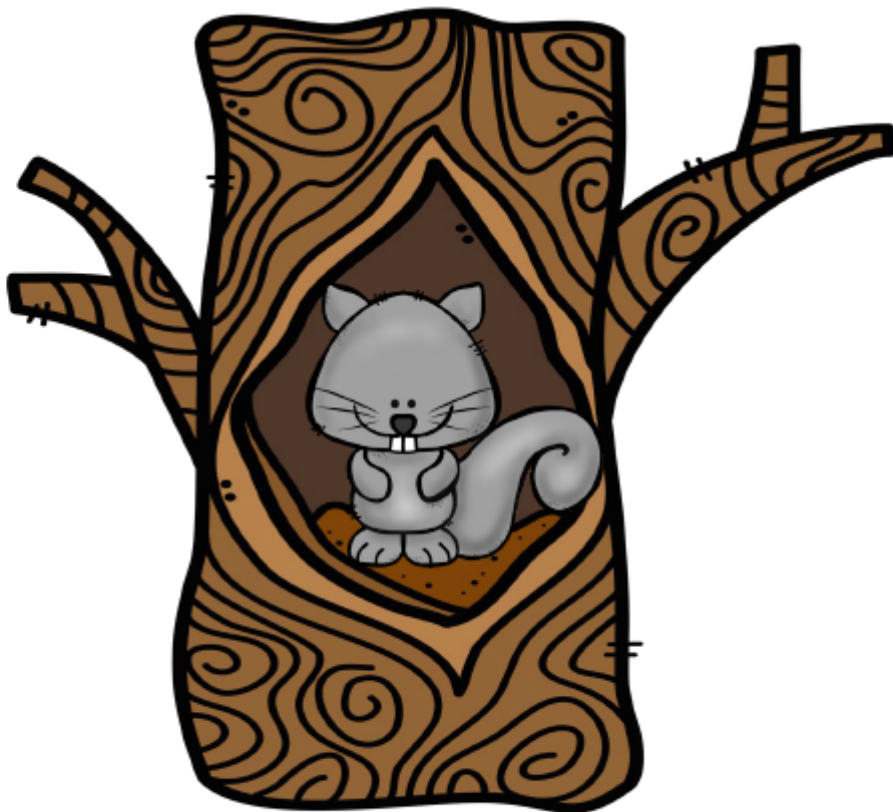
Er zijn dieren die wegtrekken
naar het zuiden, waar het
warmer is. Ze doen dat om eten
te vinden.

Sommige dieren die trekken
zijn: grijze walvissen, rendieren,
ganzen, olifanten, zebra's en
zelfs vlinders.

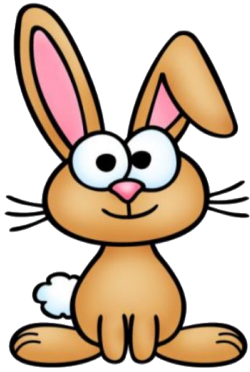
Sommige dieren passen zich
aan het koude weer aan. Ze
krijgen meer vacht of leven in
holen om warm te blijven.

Herten, konijnen en vossen
blijven actief en passen zich
aan tijdens de winter.

Dierenkaartjes

Konijn

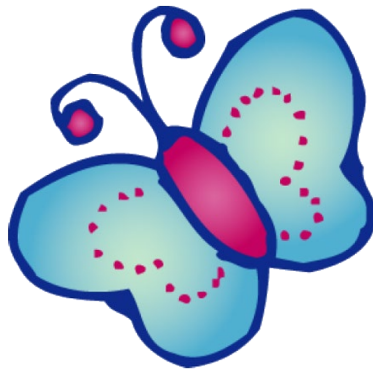
Beer

Egel

Vos

Vlinder

Kikker

Vleermuis

Hert

Wasbeer

Dierenkaartjes

Zebra

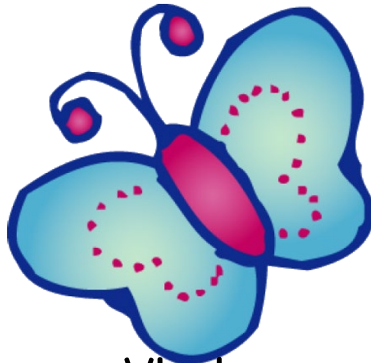
Gans

Olifant

Duif

Vlinder

Veldmuis

Eekhoorn

Wolf

Ringslang

Week 1. Kleine groep. Een Dioramapatroon van Overleving

Denksleutel Deel van het Geheel

Doelen:

- Leerlingen begrijpen dat dieren verschillende manieren hebben om te overleven in de winter
- Leerlingen leren dat één geheel bestaat uit samenhangende delen
- Leerlingen maken een eigen diorama als representatie van één overlevingsstrategie
- Leerlingen zien hoe hun eigen werk samen een groter, betekenisvol patroon vormt

Vaardigheden:

- Creatief denken en ontwerpen
- Fijnmotorische vaardigheden (knippen, plakken, kleuren)
- Informatie verwerken en toepassen
- Samenwerken
- Begrijpen en toepassen van het concept 'deel van een geheel'

Benodigdheden:

- De uitgeprinte diorama-knipbladen
- Scharen, lijmstiften, kleurpotloden of stiften
- Optioneel: watten, crêpepapier, stukjes stof, wc-rolletjes, bruine zakken, karton voor verdieping
- Plakband of lijm om de diorama's te monteren
- Tafels of vensterbanken om de eindresultaten in een patroon op te stellen

Reflectie:

- "Wat heeft jouw dier nodig om te overleven in de winter?"
- "Hoe zie je jouw diorama als onderdeel van het grote geheel?"
- Laat de kinderen het patroon herkennen in de klassikale opstelling: "Welke delen lijken op elkaar? Welke verschillen zijn er?"

Evaluatie:

- Klassikale bespreking van de drie categorieën en de plaatsing van de diorama's
- Feedback op inhoudelijke keuzes en uitvoering
- Kindgesprekken of korte presentaties per groepje kunnen helpen om het begrip te toetsen

Criteria voor Succes

- De leerling kiest bewust één overlevingsstrategie en past dit correct toe in het diorama
- De leerling kan vertellen waarom zijn/haar diorama bij winterslaap, trek of aanpassen hoort
- De leerling werkt netjes en volgt de stappen van de opdracht
- De klasgroep slaagt erin om samen een duidelijke driedeling te maken in het totaaloverzicht

Beoordeling:

Beoordeel procesgericht: keuze, inzet, samenwerking, en het toepassen van kennis over dieren in de winter

Week 1. Kleine groep. Een Dioramapatroon van Overleving

Denksleutel Deel van het Geheel

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel de kleine groep dat ze vandaag allemaal een miniwereld gaan bouwen over dieren in de winter. Laat opnieuw kort horen wat de drie manieren zijn waarop dieren kunnen overleven: winterslaap, trek of aanpassen. Laat de voorbeelden uit het info- of prentenboek nog even zien. Toon daarna de voorbeeld-diorama's en bespreek de verschillen. Vertel dat ieder kind zelf één manier mag kiezen en daarvan een eigen diorama mag maken.

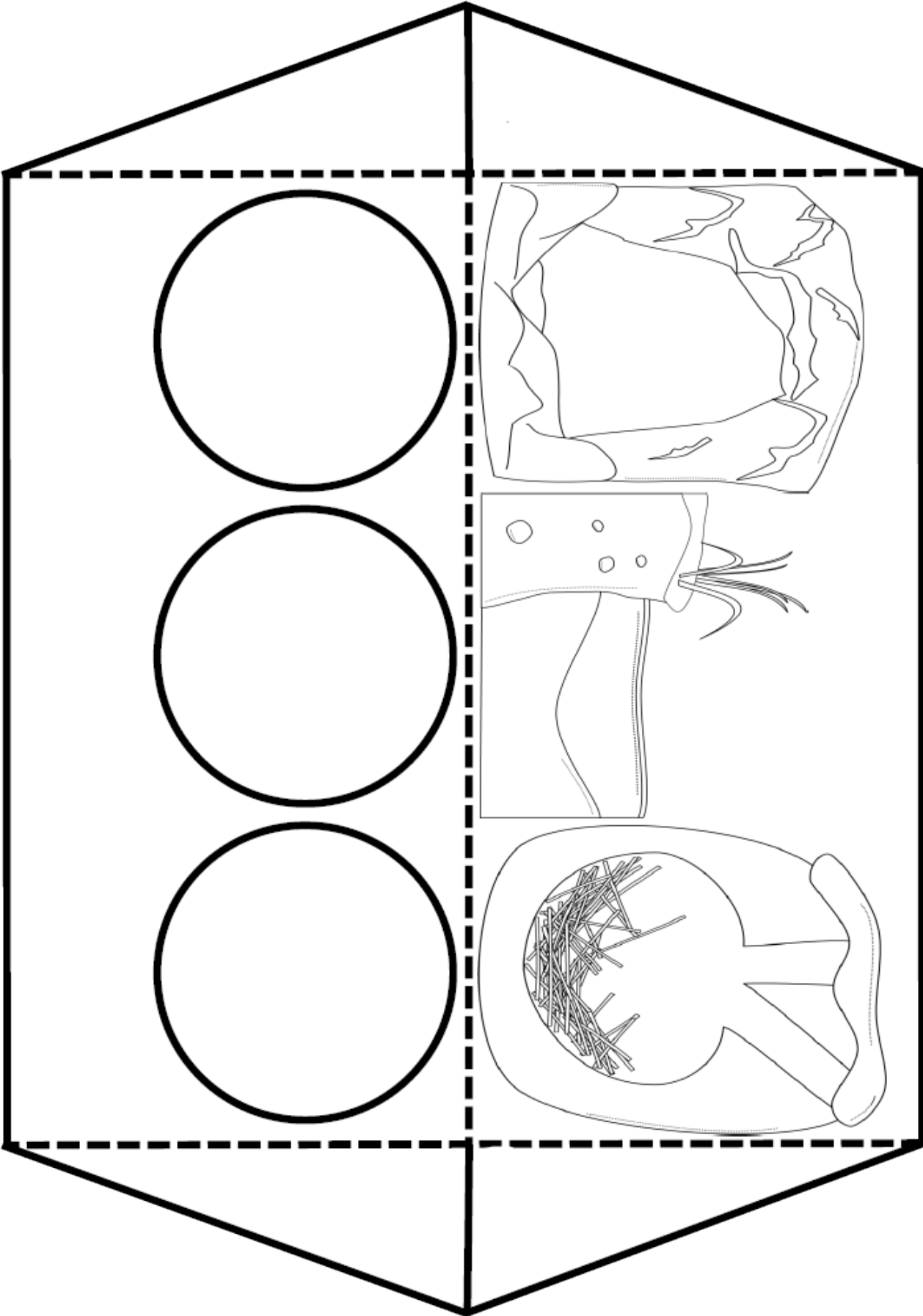
Hoofdactiviteit

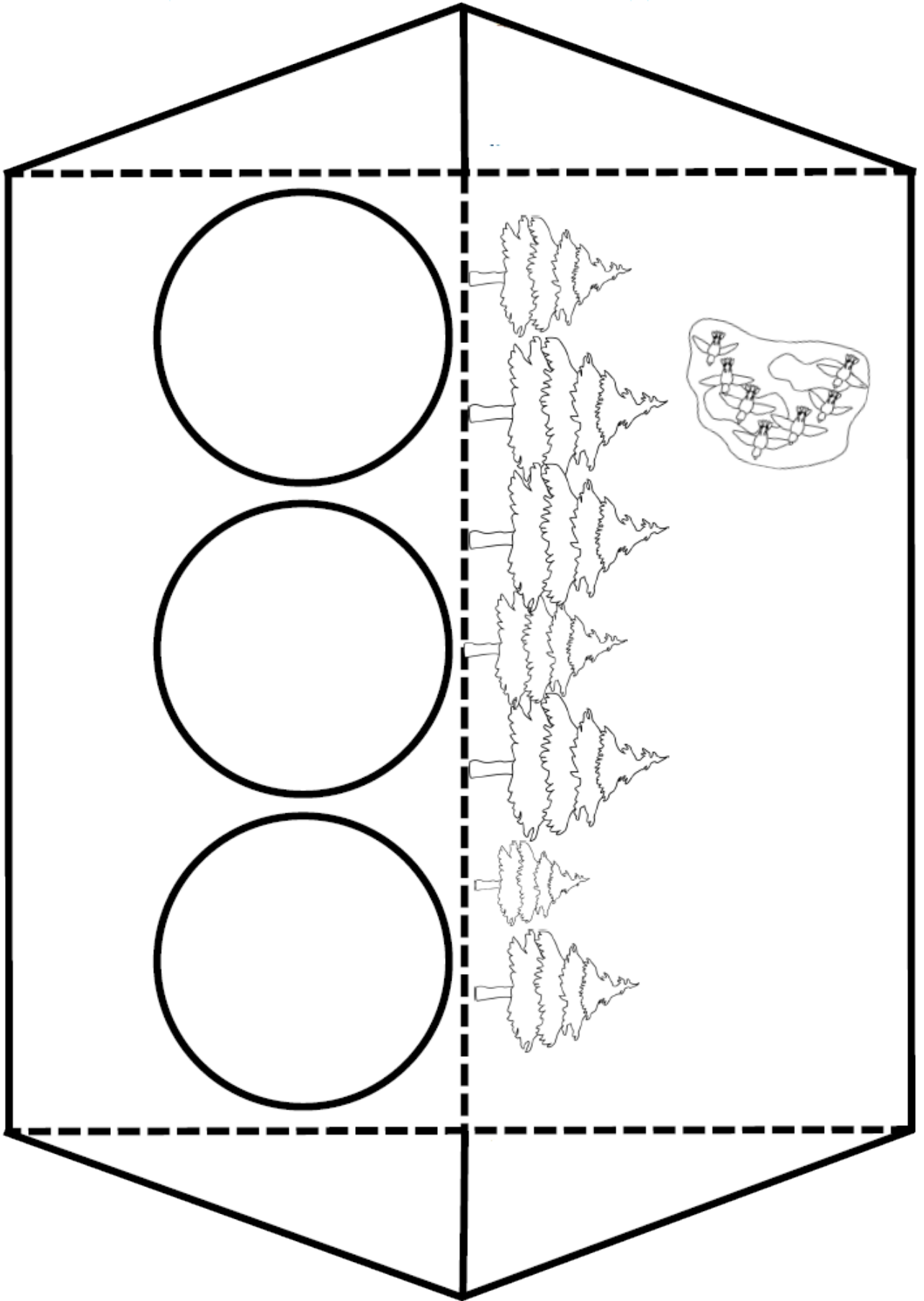
Geef elk kind een knipblad en laat hen hun keuze maken: maken ze een diorama van dieren die slapen, wegvliegen of overleven in de kou? Laat de kinderen zelf bedenken hoe ze het allemaal willen gaan vormgeven: kleuren? Knutselen? Combinatie?. Help waar nodig bij het in elkaar zetten van de basisvorm. Stimuleer kinderen om met materialen zoals watjes, bruin papier of takjes hun diorama verder aan te kleden. Terwijl ze werken, ga je rond en stel je vragen: "Wat zie ik in jouw diorama? Hoe past dit dier in de winterwereld?" Wanneer ze klaar zijn, helpen ze mee om alle diorama's in de klas samen te zetten per categorie.

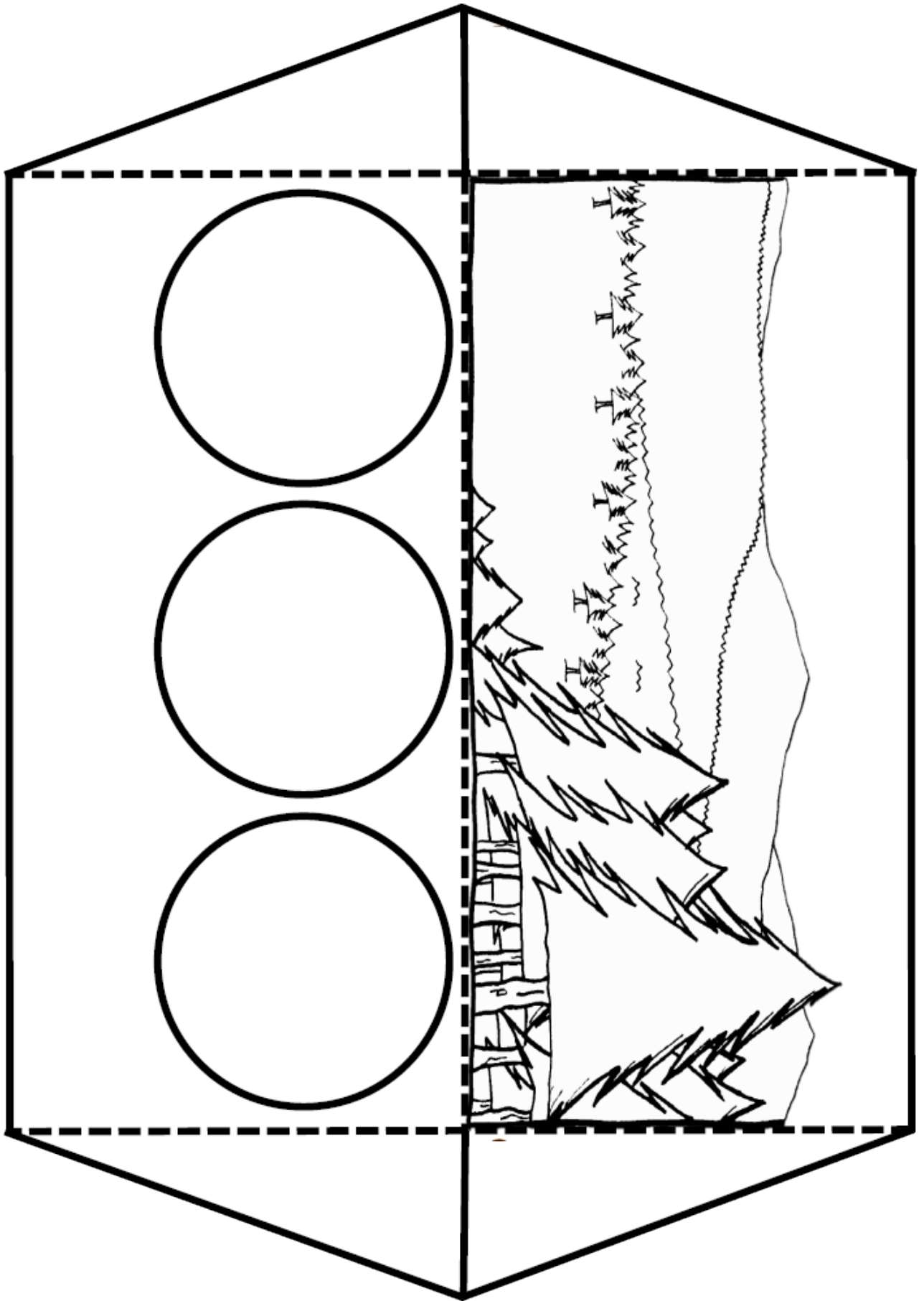
Afsluiting

Loop met de klas langs de drie zones: winterslaap, trek, aanpassen. Bekijk per groep de diorama's en bespreek: "Wat zie je steeds terugkomen in deze groep?" Laat patronen benoemen: veel dieren slapen, of hebben een holletje; veel dieren trekken naar warmere plekken. Sluit af door te zeggen dat ze samen één grote winterwereld hebben gemaakt, waarin elk diorama een deel is van het geheel. Maak eventueel een foto van het totaal en hang deze op als herinnering aan het project.

Week 2. Hele groep. Flip je Warm! Dierenhuizen in de Winter

Denksleutel Categoriseren

Doelen:

- Leerlingen leren over verschillende dierenhuizen in de winter en welke dieren daarin leven
- Leerlingen categoriseren dieren op basis van hun winterverblijf (bijv. modder, hol, boom, grot, boomstam)
- Leerlingen oefenen fijne motoriek en structureren informatie in een patroon (het flipboek)
- Leerlingen bouwen aan taalontwikkeling door zinnen te lezen, schrijven en illustraties te koppelen aan tekst

Vaardigheden:

- Categoriseren
- Schrijven
- Informatie ordenen en structureren
- Visuele en schriftelijke expressie

Benodigdheden:

- Gekleurd papier (A4), in drie verschillende kleuren per kind
- Lijmstiften
- Scharen
- Nietmachines
- Printjes
- Potloden/stiften om te tekenen en kleuren

Reflectie:

- vraag: "Welk dierenhuis vond jij het meest verrassend en waarom?"
- Laat de leerlingen vergelijken: "Welke dierenhuizen lijken op elkaar? Wat maakt ze anders?"
- Reflecteer op het patroon: "Wat viel je op aan de volgorde van de flapjes? Is er een logica in hoe dieren kiezen waar ze wonen?"

Evaluatie:

- Mondelinge bespreking van de inhoud van het boekje
- Korte observatievragen tijdens het werken
- Inzicht in categorisatie wordt geëvalueerd op basis van juiste combinaties van flapjes, zinnen en tekeningen

Criteria voor Succes

- De leerling maakt een flipboek met vijf duidelijke gelabelde categorieën van dierenhuizen
- Elke flap bevat de juiste zin en afbeelding passend bij het type dierenhuis
- De leerling kan uitleggen waarom het dier in een bepaald type huis woont
- Het boekje is compleet, verzorgd en toont begrip van de structuur

Beoordeling:

Beoordeel op volledigheid en juistheid van koppeling tussen flap, tekst en illustratie
Kijk naar netheid, inzet en of het patroon goed wordt gevolgd
Formatieve beoordeling op proces (begrip, redenering) én product (afgewerkt flipboek)

Week 2. Hele groep. Flip je Warm! Dierenhuizen in de Winter

Denksleutel Categoriseren

Lesbeschrijving:

Inleiding

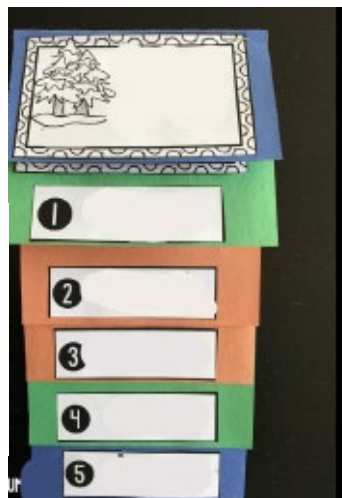
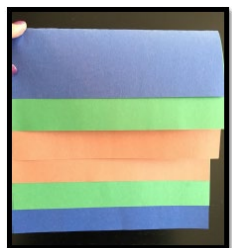
Vertel de klas dat ze vandaag een boekje gaan maken over waar dieren wonen in de winter. Vraag: "Wat heb je nodig om warm te blijven in de winter? En hoe doen dieren dat?" Laat voorbeelden zien van huizen zoals een boomstam, een grot of modderpoel. Vertel dat ze per dier gaan leren waar hij woont, en dat ze zelf een flapboek gaan maken waarin alles netjes staat.

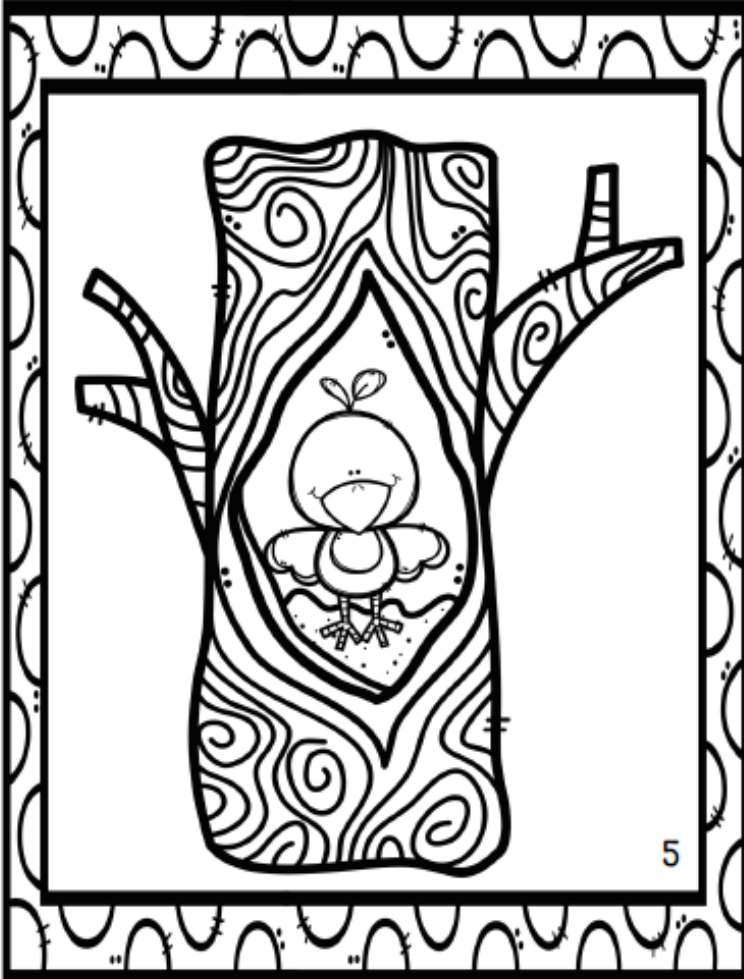
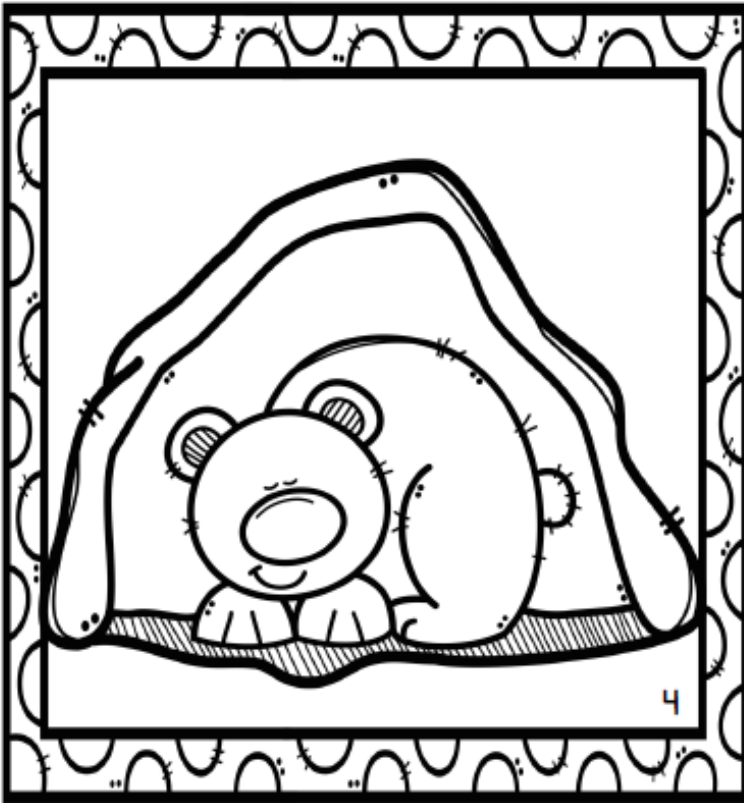
Hoofdactiviteit

Laat de leerlingen drie gekleurde vellen papier kiezen. Leg uit hoe ze de vellen trapsgewijs op elkaar leggen met een beetje ruimte ertussen, en deze dan dubbelvouwen om zo een flipboek te maken. Help eventueel bij het nieten. Vervolgens krijgen de leerlingen de zinnen en tekeningen die horen bij elk dierenhuis. Ze knippen deze uit en plakken ze onder de juiste flap, samen met een nummerlabel (1 t/m 5). Laat ze zinnen bedenken en zelf schrijven, afhankelijk van het niveau. Wanneer ze klaar zijn, kleuren ze de tekeningen bij elk huis in.

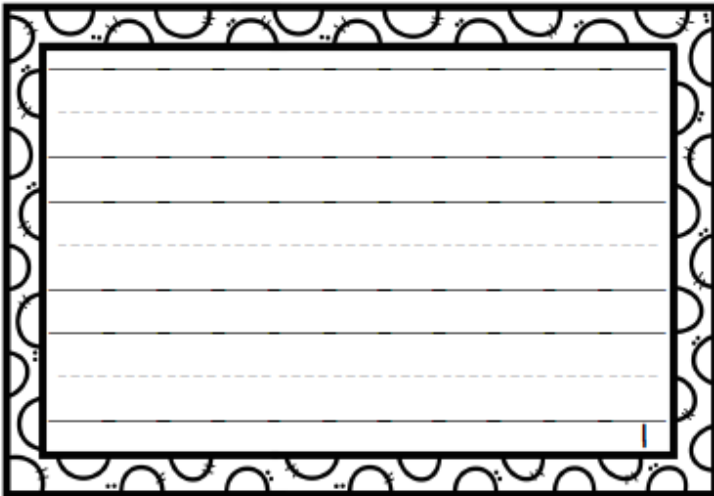
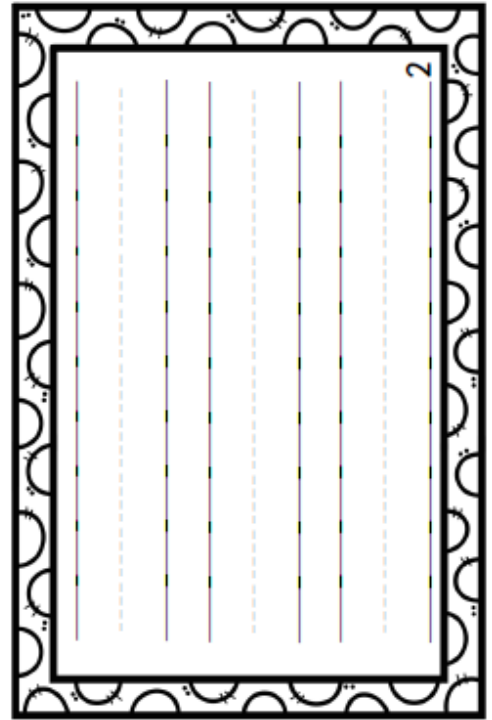
Afsluiting

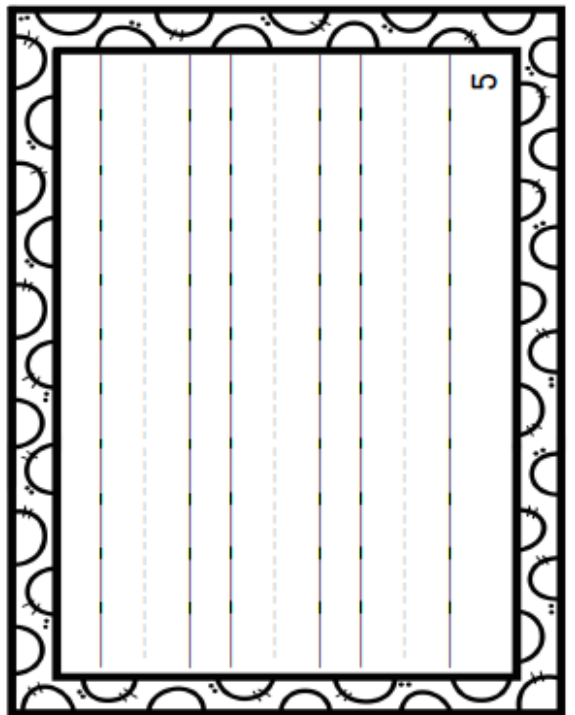
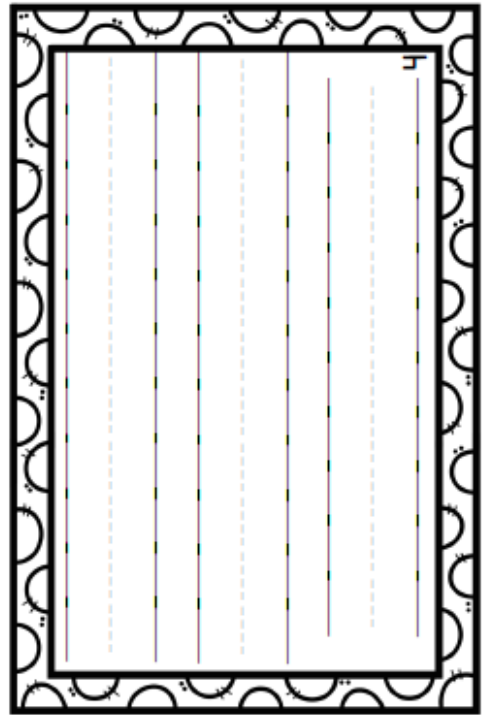
Laat de leerlingen hun boekje aan elkaar laten zien in tweetallen of kleine groepjes. Vraag hen om één flap te openen en te vertellen: "Dit dier woont in een... omdat..." Bespreek klassikaal of ze patronen zien: "Zijn er meerdere dieren die in een grot wonen?" Maak met alle boekjes een mini-tentoonstelling op een tafel of hang ze op aan een lijn in de klas. Sluit af met de conclusie dat dieren, net als mensen, verschillende huizen nodig hebben – en dat ook hierin patronen te herkennen zijn.

4	1
5	2
	3

Week 2. Kleine groep. Het Winterverhaal van Beer

Denksleutel verhaallijn

Doelen:

- Leerlingen begrijpen het patroon van winterslaap en koppelen dit aan een eigen verhaal
- Leerlingen bedenken een eenvoudige verhaallijn met een duidelijke volgorde: begin, midden, einde
- Leerlingen oefenen schriftelijke en visuele expressie door te tekenen en te schrijven
- Leerlingen leren gevoelens, gebeurtenissen en fantasie-elementen toe te passen in een tekst

Vaardigheden:

- Creatief en narratief denken
- Een verhaallijn structureren
- Schrijven en tekenen
- Begrijpen van natuurlijke processen (winterslaap)
- Taalgebruik ontwikkelen

Benodigdheden:

- Geleurd papier
- Scharen
- Lijm
- Werkbladen met schrijfraders en beerillustraties
- Katoen voor 'sneeuw' (optioneel)
- Potloden of stiften

Reflectie:

- "Wat gebeurde er eerst met jouw beer? En daarna?"
- "Welke droom vond jij het grappigst of het gekst?"
- "Wat hebben alle verhalen met elkaar gemeen?"

Evaluatie:

- Mondelinge presentatie van verhalen in kleine groepjes
- Observatie tijdens schrijven en tekenen: Let op begrip van volgorde en inhoud
- Korte terugvraag per leerling: "Kun jij jouw verhaal navertellen in drie zinnen?"

Criteria voor Succes

- De leerling maakt een verhaal met een duidelijk begin, midden en einde
- Het verhaal gaat over een beer in winterslaap en bevat een droom of gebeurtenis
- De leerling gebruikt een bijpassende illustratie (getekend of ingekleurd)
- De pagina is netjes afgewerkt met beer-topper en (eventueel) sneeuw-effect

Beoordeling:

Beoordeel of het verhaal een logische volgorde heeft en over winterslaap gaat
Kijk of de leerling fantasie en realiteit weet te combineren
Formatieve beoordeling met complimenten en tips op verhaallijn, taalgebruik en presentatie

Week 2. Kleine groep. Het Winterverhaal van Beer

Denksleutel verhaallijn

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel de klas dat beren in de winter gaan slapen: dat heet winterslaap. Vraag: "Wat denk jij dat er met een beer gebeurt terwijl hij slaapt?" Laat plaatjes zien van beren in hun holen. Vertel dan dat we vandaag een verhaal gaan maken over een beer die gaat slapen - maar in zijn droom beleeft hij iets bijzonders. Dat kan iets grappigs, gekes of spannends zijn.

Hoofdactiviteit

Geef elke leerling een schrijfblad met een beerillustratie. Laat hen kiezen of ze zelf een beer tekenen of de bestaande inkleuren. Daarna verzinnen ze hun verhaal: Wat doet de beer voordat hij gaat slapen? Wat droomt hij? Hoe eindigt het verhaal? Ze schrijven hun verhaal op in drie of vier eenvoudige zinnen met hulp van een voorbeeld op het blad. Leerlingen die niet goed schrijven kunnen samenwerken met leerlingen die dit al beter kunnen. Alternatief is het verhaal laten inspreken en met een QR code naar de geluidsopname. Leerlingen die klaar zijn, lijmen hun blad op gekleurd papier, knippen de beertopper uit en versieren hun werk eventueel met watjes als sneeuw.

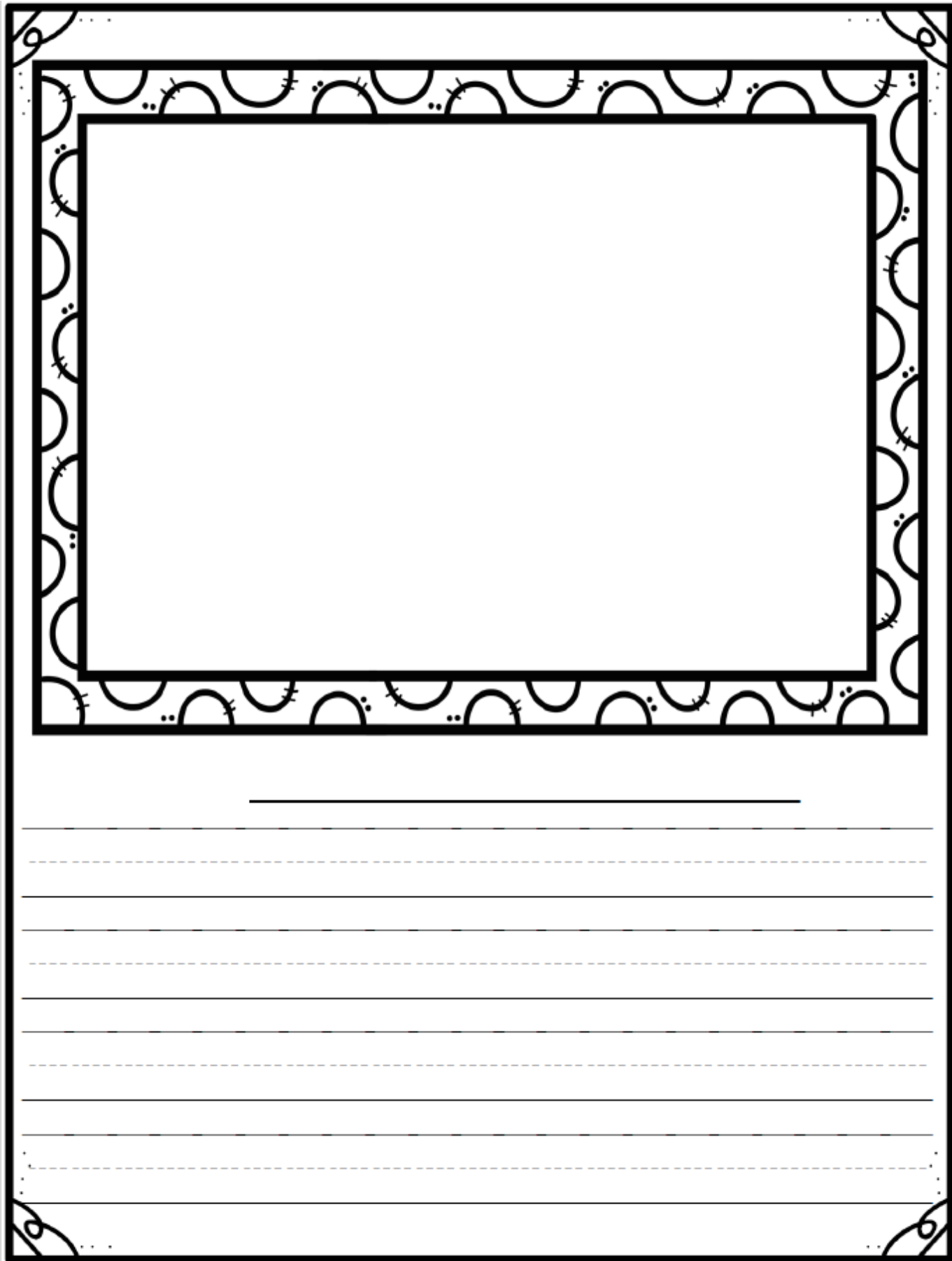
Afsluiting

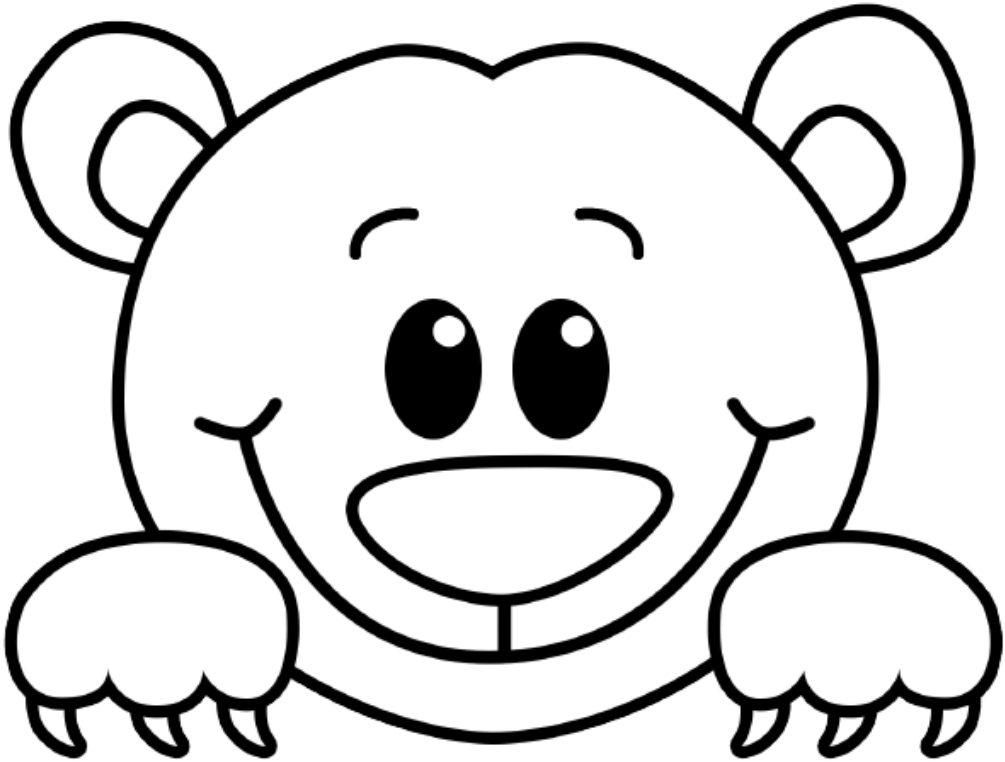
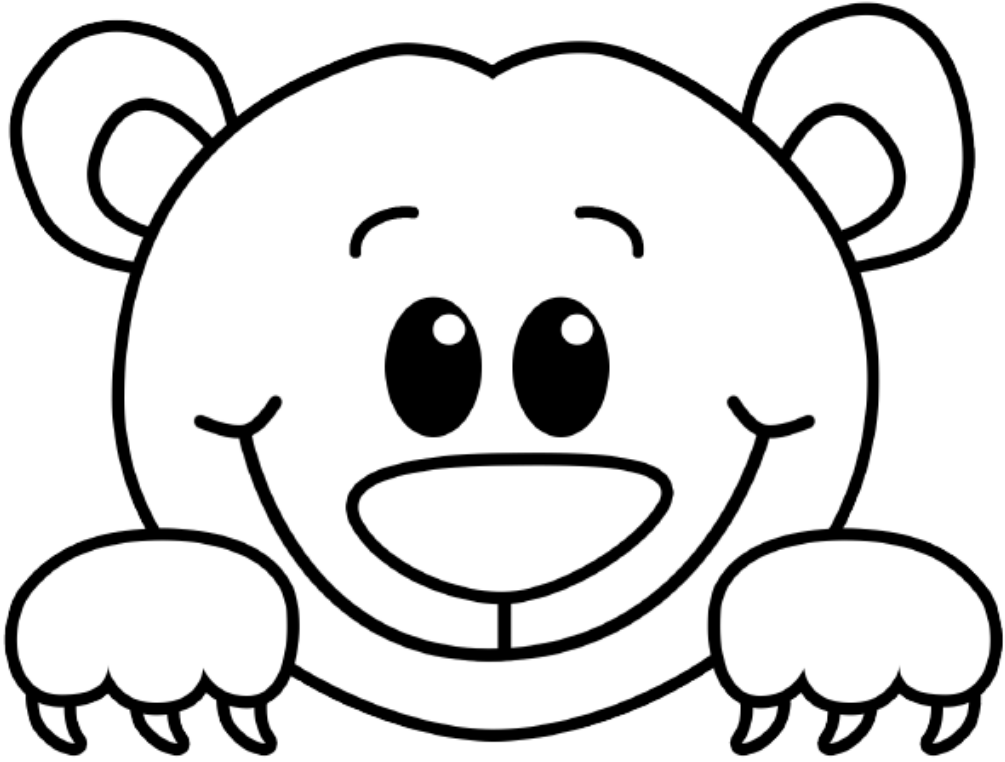
Laat enkele leerlingen hun verhaal voorlezen aan de klas of in kleine kringen. Stel vragen over de volgorde: "Welk stukje kwam eerst?" Laat de kinderen kort benoemen wat ze bij anderen leuk of bijzonder vonden. Hang alle verhalen op aan een winterslaapmuur met als titel: De droomwereld van Beer. Sluit af met de observatie: "In al jullie verhalen zat een patroon: eerst slapen, dan dromen, dan wakker worden!"

Four sets of primary writing lines, each consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, for practicing handwriting.

Week 3. Hele groep. Vogelvriendelijke Winter

Denksleutel Stappenplan

Doelen:

- Leerlingen ontdekken hoe patronen een rol spelen in de natuur en in menselijke handelingen
- Leerlingen leren samenwerken, plannen en uitvoeren binnen een vaste volgorde van handelingen
- Leerlingen begrijpen hoe ze vogels in de winter kunnen helpen en waarom dat belangrijk is
- Leerlingen ontwikkelen fijne motoriek en probleemoplossend denken
- Leerlingen reflecteren op de relatie tussen mens en dier in de winter

Vaardigheden:

- Samenwerken
- Fijne motoriek
- Plannen en uitvoeren
- Natuurinzicht en zorg voor dieren
- Reflecteren en communiceren
- Inzicht in patronen en volgordes

Benodigdheden:

- Lege melkpakken
- Grote dennenappels
- Pinda's in de dop
- Vogelzaad
- Vogelpindakaas
- Vet en zadenmengsel
- Bekers (karton)
- Stopnaalden
- Prikkers of scharen
- Mesjes (onder begeleiding)
- Dikke en dunne touwen
- Lepels of spatels
- Werkbladen met stappenplannen en afbeeldingen

Reflectie:

- Wat viel je op tijdens het maken van de voederobjecten?
- Waar zag je patronen in terugkomen?
- Welke stap vond je het moeilijkst en waarom?
- Waarom is het belangrijk om vogels in de winter te helpen?
- Wat zou je de volgende keer anders aanpakken in je groepje?

Evaluatie:

- Observatie van samenwerking binnen de groepjes
- Beoordeling van het volgen van het stappenplan
- Gesprekjes tijdens en na de activiteit over het doel van de werkjes
- Foto's van de eindproducten en eventueel van het ophangen op het schoolplein

Criteria voor Succes

- Elk groepje maakt minstens twee verschillende soorten vogelvoederobjecten
- Leerlingen volgen het stappenplan in de juiste volgorde
- Leerlingen kunnen uitleggen waarom hun voorwerp nuttig is voor vogels in de winter
- De groep werkt samen en verdeelt taken
- De eindproducten zijn stevig genoeg om opgehangen te worden

Beoordeling:

Formatieve beoordeling op inzet, samenwerking en zelfstandigheid

Controle of het stappenplan correct is gevolgd

Mondelinge uitleg van het nut van hun vogelvoederobjecten

Week 3. Hele groep. Vogelvriendelijke Winter

Denksleutel Stappenplan

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel de leerlingen dat veel vogels in de winter blijven en moeite hebben om eten te vinden. Laat de "Voedertips voor tuinvogels"-poster zien en bespreek welke vogels blijven en wat ze eten. Vraag: "Hoe kunnen wij ze helpen?" Introduceer de vier soorten vogelvoederobjecten die ze vandaag gaan maken. Bespreek met de klas wat een stappenplan is. Laat zien hoe elk vogelvoederobject een duidelijke stappenplan heeft, met een vaste volgorde, net als een patroon.

Hoofdactiviteit

Verdeel de klas in groepjes van 4. Elk groepje krijgt materiaal en stappenplannen voor 2 verschillende voederobjecten. Laat ze samen beslissen wie welke taak op zich neemt. Jij loopt rond, stelt vragen over de volgorde en helpt waar nodig met scherpe voorwerpen of knopen. Stimuleer dat de kinderen hun stappen hardop benoemen. Help hen patronen te herkennen in wat ze doen (bijv. steeds pinda - touw - pinda bij de slinger).

Afsluiting

Laat elk groepje hun objecten kort presenteren. Vraag: "Welke stappen heb je gevolgd? Waarom was die volgorde belangrijk?" Bespreek samen: zie je patronen in wat we hebben gedaan? Wat hebben we geleerd over vogels, over samenwerken, en over plannen? Sluit af met het samen ophangen van de vogelvoerders op het schoolplein of mee naar huis nemen. Eventueel: maak er een "vogelvoederpatroonwand" van op een prikbord, met foto's en korte uitleg van de kinderen erbij.

Deze activiteit komt van de geweldige website van de natuurgids Alkmaar:

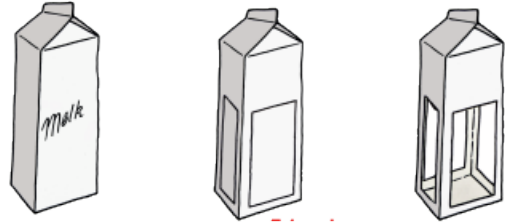
https://natuurgidsalkmaar.nl/wp-content/uploads/2021/11/Vetbollen_en_pindasnoeren_VB.pdf

Maak een vogelhuisje

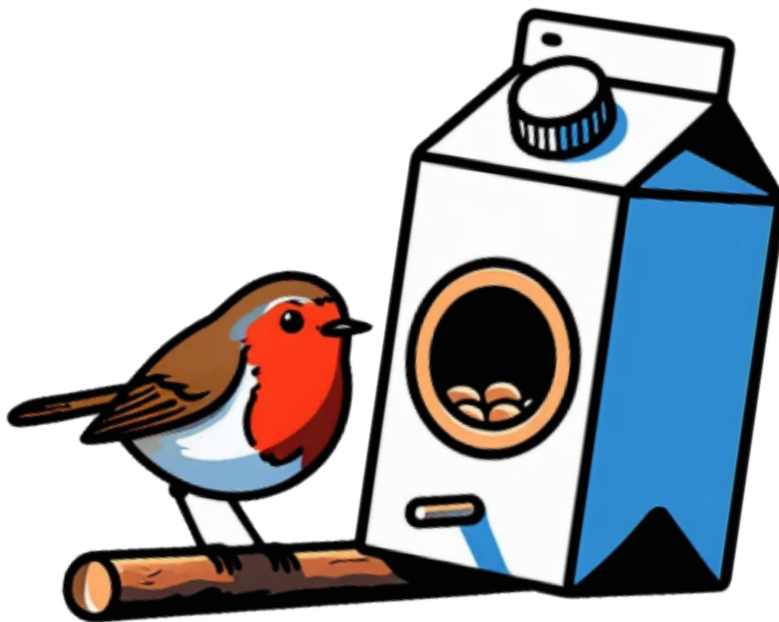
Wat heb je nodig?

- Leeg pak melk
- Schaar of prikpen
- Linaal
- Potlood
- Touwtje

Wat ga je doen?

1. Pak een leeg pak melk.
2. Teken 2 grote ramen aan de zijkant.
3. Vraag hulp bij het knippen van de ramen.
4. Prik een gaatje bovenin het pak.
5. Doe het touwtje door het gaatje.
6. Maak een knoop in het touwtje.
7. Klaar! Hang het voederhuisje op in de boom.
8. Strooi er wat vogelzaad in.

Maak een pindasnoer

Wat heb je nodig?

- Pinda's in de dop
- Dik touw (50 cm of langer)
- Een stompe naald (vraag hulp van de juf of meester)
- Een schaar

Wat ga je doen?

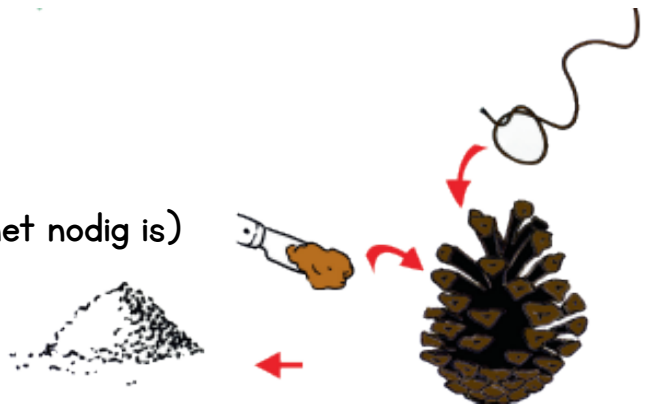
1. Knip een stuk touw van 50 cm.
2. Doe de naald aan het touw.
3. Rijg de pinda's één voor één aan het touw.
4. Ga door tot het touw bijna vol is.
5. Maak een knoop aan het eind.
6. Klaar! Hang je pindasnoer op in een boom.

Maak een pindasnoer

Wat heb je nodig?

- Een grote dennenappel
- Vogelpindakaas
- Vogelzaad
- Een stuk touw (30 cm)
- Een lepel of mesje (vraag hulp als het nodig is)

Wat ga je doen?

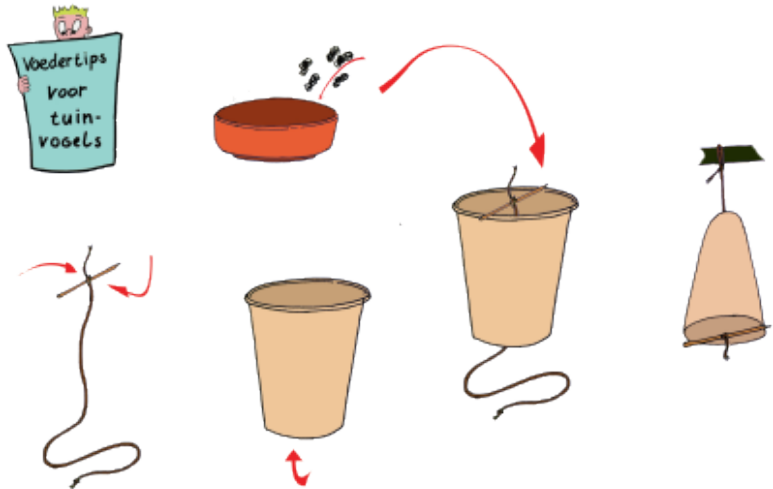
1. Knoop het touw vast aan de bovenkant van de dennenappel.
2. Smeer pindakaas op de dennenappel.
3. Rol de dennenappel door het vogelzaad.
4. Klaar! Hang de dennenappel in een boom.

Maak een pindasnoer

Wat heb je nodig?

- Kom
- Lepel
- Vet (vraag hulp)
- Zaden of vogelzaad
- Bekertje
- Touwtje
- Prikker of schaar

Wat ga je doen?

1. Doe het vet en de zaden in een kom.
2. Roer goed met een lepel.
3. Knip een stuk touw van 60 cm.
4. Maak een dikke knoop in het touw.
5. Prik een gaatje onder in het bekertje.
6. Steek het touw door het gaatje.
7. Stop het mengsel in het bekertje.
8. Druk goed aan met je handen.
9. Laat het mengsel hard worden.
10. Haal de vetbol uit het bekertje.
11. Hang de vetbol in de boom.

Week 3. Kleine groep. Winterdieren en hun Gevolgen

Denksleutel Gevolgen

Doelen:

- Leerlingen ontdekken hoe dieren zich aanpassen aan de kou en waarom dit belangrijk is.
- Leerlingen leren informatie uit een bron (website) te begrijpen en te gebruiken.
- Leerlingen ontwikkelen presentatievaardigheden door hun kennis te delen met leeftijdsgenoten of jongere kinderen.
- Leerlingen oefenen creatief denken door een passende activiteit te bedenken.
- Leerlingen leren oorzaak en gevolg te herkennen en te verwoorden (bijv. kou → winterslaap).

Vaardigheden:

- Informatie verwerven en verwerken
- Kritisch denken: oorzaak-gevolg-relaties zien
- Samenwerken en plannen
- Creatief ontwerpen van een activiteit
- Presenteren en communiceren
- Empathie voor dieren en zorg voor natuur

Benodigdheden:

- Tablets, laptops of digibord om de website van Het Klokhuis te bekijken
- Papier en kleurpotloden voor het voorbereiden van een activiteit
- Kaarten of werkbladen om notities te maken (bv. oorzaken en gevolgen-schema)
- Eventueel materialen voor de activiteit (afhankelijk van hun keuze, bv. dekentjes, knutselmateriaal, opdrachtenkaartjes)

Reflectie:

- Wat vond je leuk om te leren over dieren in de winter?
- Wat was het belangrijkste gevolg dat je hebt ontdekt?
- Hoe hielp jouw groep elkaar bij het voorbereiden?
- Zou je je presentatie of activiteit de volgende keer anders doen? Waarom?

Evaluatie:

- Observeren hoe kinderen samenwerken en informatie verwerken uit de website.
- Controleren of de presentaties begrijpelijk zijn en of de activiteiten passen bij de doelgroep (kleuters of klasgenoten).
- Nagesprek met leerlingen: hoe is het gegaan, wat hebben ze geleerd?

Criteria voor Succes

- Kan vertellen wat dieren doen in de winter.
- Weet waarom dieren dit doen (het gevolg van kou of geen eten).
- Werkt goed samen in het groepje.
- Maakt een kleine presentatie die duidelijk is.
- Bedenkt een leuke activiteit die kleuters ook snappen.
- Oefent de presentatie en activiteit samen met het groepje.
- Legt uit welke gevolgen de kou heeft voor dieren.

Beoordeling:

Formatieve beoordeling gericht op inzet, samenwerking en duidelijkheid van de presentatie.

Week 3. Kleine groep. Winterdieren en hun Gevolgen

Denksleutel Gevolgen

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel de kinderen dat vandaag het thema Dieren in de winter centraal staat. Vraag eerst: "Wat denk jij dat dieren doen als het koud is en er bijna geen eten is?" Schrijf hun ideeën kort op. Leg daarna uit dat ze met hun groepje meer gaan leren door de website van Het Klokhuis te bekijken. Bespreek dat ze daarna ook iets gaan voorbereiden voor een presentatie of een kleine activiteit voor andere kinderen.

Hoofdactiviteit

Laat elk groepje de website bekijken en lezen (eventueel samen hardop). <https://hetklokhuis.nl/algemeen/189/dieren-in-de-winter> Laat de groepjes nadenken: Op welke manier maken ze een korte presentatie van een paar minuten over de inhoud van de site?. Daarna bedenken ze samen hoe ze de activiteit die beschreven staat kunnen uitvoeren met de groep en wat ze daarvoor nodig hebben.

Afsluiting

Laat elk groepje kort hun presentatie oefenen of delen in de klas. Vraag de kinderen: "Wat heb je geleerd over de gevolgen van de kou voor dieren?" en "Wat zou er gebeuren als dieren zich niet konden aanpassen?" Sluit af door te benadrukken dat er altijd een patroon in de natuur zit: kou → gevolg → oplossing van het dier. Geef de groepjes feedback op hun werk en bespreek hoe ze dit bij de echte presentatie met kleuters kunnen gebruiken.

Week 4. Hele groep. Winterwonders: Zo kan het ook!

Denksleutel Zo kan het ook

Doelen:

- Leerlingen onderzoeken en begrijpen hoe dieren zich aanpassen aan de winter
- Leerlingen oefenen creatieve en divergente denkvaardigheden
- Leerlingen leren samenwerken en ideeën delen in groepjes
- Leerlingen reflecteren op patronen in de natuur en doorbreken deze met fantasierijke alternatieven

Vaardigheden:

- Creatief denken
- Samenwerken
- Probleemoplossend denken
- Observeren en analyseren
- Visueel communiceren (tekenen)
- Mondeling presenteren

Benodigdheden:

- Grote vellen papier of tekenbladen
- Kleurpotloden, stiften
- Informatiekaarten of boekjes over Nederlandse dieren in de winter
- Eventueel: karton voor museumexpositie
- Plakband of punaises om tekeningen op te hangen

Reflectie:

- Wat voor patroon herkennen we in hoe dieren normaal overwinteren?
- Welk idee vond je zelf het grappigst of meest verrassend?
- Hoe kwam je op jouw gekste idee?
- Wat is het verschil tussen hoe het dier écht leeft en hoe jij het hebt verzonnen?
- Wat maakt iets voorspelbaar of juist onverwacht?

Evaluatie:

- Observatie van naleven van de 'regels voor creatief denken' (veel ideeën, gekke ideeën, gedetailleerde ideeën en steeds weer nieuwe ideeën (binnen andere categorie) tijdens de brainstorm)
- Aantal en originaliteit van de alternatieve ideeën
- Presentatie van de gekozen 'Zo kan het ook'-optie
- Kwaliteit en creativiteit van de tekening

Criteria voor Succes

- Elk groepje benoemt correct hoe hun gekozen dier normaal overwintert
- Elk groepje bedenkt minstens 5 alternatieve, originele manieren waarop het dier ook zou kunnen overwinteren
- De gekozen 'Zo kan het ook'-optie is creatief en beeldend weergegeven
- De tekening is verzorgd en ondersteunt het gekozen idee duidelijk
- De groep kan in eigen woorden uitleggen waarom hun idee 'anders' is

Beoordeling:

- Begrip van natuurlijke overwintering
- Aantal en creativiteit van de alternatieve ideeën
- Samenwerking in het groepje
- Zorgvuldigheid en creativiteit in de tekening
- Laat leerlingen elkaar ook kort feedback geven op het idee van een ander groepje.

Week 4. Hele groep. Winterwonders: Zo kan het ook!

Denksleutel Zo kan het ook

Lesbeschrijving:

Inleiding

Begin met een kringgesprek: "Weten jullie wat dieren doen in de winter? Hoe overleven zij de kou?" Laat enkele leerlingen iets vertellen. Vertel daarna dat we vandaag niet alleen gaan onderzoeken hoe dieren écht de winter doorkomen, maar vooral hoe het ook anders zou kunnen — op heel gekke, originele manieren. Leg de denksleutel 'Zo kan het ook' uit aan de hand van een eenvoudig voorbeeld (bijvoorbeeld: een egel die in plaats van in winterslaap te gaan, een warme trui breït van bladeren). Laat de kinderen in groepjes van vier een dier kiezen dat in Nederland voorkomt. Geef ze even de tijd om op te zoeken of te bespreken hoe dat dier echt overwintert.

Hoofdactiviteit

Laat de kinderen vervolgens brainstormen over allerlei andere manieren waarop het dier de winter zou kunnen overleven. Stimuleer hen om zo veel mogelijke ideeën te verzinnen, hoe gekker hoe beter. Help hen door vragen te stellen zoals: "Wat als het dier kon vliegen?", "Wat als het iets kon bouwen?", "Wat als het hulp kreeg van mensen of andere dieren?". Noteer of teken de ideeën kort op kladpapier. Als alle groepjes minstens vijftien ideeën hebben, laat ze één favoriet kiezen en daar een grote tekening van maken. Ze tekenen het dier én hun verzonden oplossing.

Afsluiting

Sluit af met een mini-expositie. Elk groepje presenteert hun tekening aan de klas en vertelt welk dier ze hadden, hoe dat dier normaal overwintert en wat hun 'Zo kan het ook'-idee is. Hang de tekeningen op in de klas of maak een hoekje met het bordje "Dieren-in-de-Winter Museum". Bespreek met de kinderen wat ze hebben geleerd over patronen in de natuur én hoe je daar speels en creatief mee om kunt gaan.

Week 4. Kleine groep. Ijsvrije uitvindingen voor watervogels

Denksleutel Combinatiesleutel

Doelen:

- Leerlingen onderzoeken hoe dieren zich gedragen in de winter en welke risico's dat met zich meebrengt
- Leerlingen leren combinaties maken van bekende objecten om tot creatieve oplossingen te komen
- Leerlingen ontwikkelen hun fantasie, probleemoplossend vermogen en technische denkkracht
- Leerlingen werken samen en presenteren hun ideeën op een visuele manier

Vaardigheden:

- Creatief denken
- Oplossingsgericht denken
- Samenwerken
- Visueel ontwerpen
- Begrijpend luisteren
- Mondeling presenteren

Benodigdheden:

- Grote tekenvellen
- Stiften, kleurpotloden, wasco
- Eventueel voorbeelden van een stapelbed, sinaasappel en verf (plaatjes of echte objecten)

Reflectie:

- Waarom is het gevaarlijk voor vogels als hun poten vastvriezen?
- Wat maakte het moeilijk om iets nieuws te bedenken?
- Welke voorwerpen vond je het makkelijkst of juist moeilijkst om te combineren?
- Zien we patronen in de oplossingen van verschillende groepen?

Evaluatie:

- Observatie van samenwerking en betrokkenheid
- Aantal en kwaliteit van de gebruikte combinaties
- Creativiteit van de oplossingen
- Mate waarin de oplossing aansluit bij het probleem

Criteria voor Succes

- Het probleem (vastvriezen van poten) is duidelijk uitgelegd door de groep
- De uitvinding bevat een combinatie met minstens één van de drie gegeven woorden
- De oplossing is creatief en wordt duidelijk uitgelegd
- De tekening of collage maakt zichtbaar hoe het werkt
- De groep kan uitleggen waarom hun oplossing helpt tegen het probleem

Beoordeling:

- Begrip van het probleem
- Creativiteit van de combinatie en uitvinding
- Samenwerking in de groep
- visuele presentatie van de oplossing

Week 4. Kleine groep. Ijsvrije uitvindingen voor watervogels

Denksleutel Combinatiesleutel

Lesbeschrijving:

Inleiding

Vertel aan de klas dat watervogels vaak op het water slapen om veilig te zijn voor vijanden, maar dat er in de winter een gevaar is: hun pootjes kunnen vastvriezen in het ijs. Vraag of iemand weet waarom dat zou kunnen gebeuren. Daarna zeg je: "vandaag gaan jullie iets uitvinden waardoor dat nooit meer gebeurt!" vertel dat ze mogen denken als echte uitvinders, en dat ze daarvoor hulp krijgen van drie woorden: stapelbed, sinaasappel en verf. Laat eventueel plaatjes zien of leg een echt object neer bij elk woord. Vraag: "Wat kun je doen met een stapelbed? Wat heeft een sinaasappel dat handig kan zijn? Wat kun je doen met verf?"

Hoofdactiviteit

Laat de leerlingen in groepjes van vier werken. Geef de opdracht: "Bedenk een uitvinding die een watervogel helpt om niet vast te vriezen. Jullie moeten minstens één van de drie woorden gebruiken in jullie oplossing. Jullie mogen ook combineren: stapelbed én verf, of sinaasappel én stapelbed!" De groepjes gaan eerst praten en ideeën uitwisselen. Stimuleer ze om wild en creatief te denken. Geef eventueel hulpvragen zoals: "Wat als de vogel op iets kan staan? Wat als het water warm blijft? Wat als het ijs niet kan ontstaan?" Als een groepje een idee gekozen heeft, maken ze een tekening van hun uitvinding met een korte uitleg erbij.

Afsluiting

Sluit de activiteit af met een korte evaluatie: elk groepje presenteert zijn tekening aan de klas. Ze vertellen welk probleem ze wilden oplossen, welk woord ze gebruikten en hoe hun uitvinding werkt. Hang de tekeningen op en geef de klas de kans om vragen te stellen. Bespreek tot slot: "Wat hebben we geleerd over patronen in de natuur en hoe we die kunnen doorbreken met nieuwe ideeën?"

